

แนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานบริการสุขภาพ

เอกสารประชุมการควบคุมและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย
กองบริหารการสาธารณสุข

แนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานบริการสุขภาพ

ความเป็นมา

การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) เป็นเครื่องมือในการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากดำเนินโครงการ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม สังคมและชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ กระทรวงสาธารณสุขซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลสุขภาพประชาชน โดยจัดให้มีระบบบริการสุขภาพที่ครอบคลุม ทั้งการรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพ ที่มีคุณภาพ ศักยภาพเพื่อรองรับปัญหาและสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ปัจจุบันระบบบริการสุขภาพของประเทศไทยยังประสบปัญหาสำคัญหลายประการ ทั้งในเรื่องประสิทธิภาพ คุณภาพบริการ ความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการ ความแออัดของผู้มารับบริการในสถานบริการสุขภาพ สภาพของสถานบริการสุขภาพชำรุด บริเวณในการให้บริการคับแคบ จึงจำเป็นต้องขยายพื้นที่การให้บริการ ทั้งการสร้างโรงพยาบาลขึ้นมาใหม่ ก่อสร้างอาคารและสถานที่เพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มความสามารถในการรองรับผู้มารับบริการในสถานบริการสุขภาพ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง “การกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมพ.ศ.๒๕๕๓ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ในโรงพยาบาลขนาด ๓๐ เตียงขึ้นไปและอยู่ใกล้แม่น้ำ ฝั่งทะเล ทะเลสาบ หรือชายหาด ในระยะ ๕๐ เมตร และโรงพยาบาลขนาด ๖๐ เตียงขึ้นไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน กำหนดแผนติดตาม/ตรวจสอบผลกระทบต่างๆที่อาจเกิดขึ้นตั้งแต่ขณะดำเนินการโครงการ และหลังจากโครงการแล้วเสร็จ
๒. เพื่อให้เกิดความกระจ่างต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและข้อร้องเรียนที่อาจเกิดตามมา
๓. เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการตามกฎหมาย

วิธีการดำเนินงาน

คณะผู้จัดทำได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อกฎหมาย และข้อมูลจากโรงพยาบาลที่มีการดำเนินการจัดทำ EIA แล้ว ทั้งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์เอกสาร จากโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ โรงพยาบาลสุรินทร์ โรงพยาบาลบุรีรัมย์ โรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลรามาธิบดี

กระบวนการจัดทำเล่มการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ในการดำเนินงานจัดจ้างผู้มีสิทธิ์ทำเล่มการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะต้องดำเนินการตามระเบียบพัสดุ โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

๑. การจัดทำ TOR การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
 - พิจารณาเอกสารตัวอย่าง TOR จากหน่วยงานที่ดำเนินการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้ว

- ขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ TOR
- นัดประชุมคณะกรรมการเพื่อจัดทำ TOR
- ขอจ้างที่ปรึกษาตามระเบียบพัสดุ
- การจ้างที่ปรึกษาตามบัญชี ๘๕ ของระเบียบพัสดุโดยการคัดเลือกที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เหลือน้อยราย และเชิญชวนที่ปรึกษาที่ได้รับการคัดเลือกให้เหลือน้อยรายดังกล่าว ยื่นข้อเสนอเพื่อขอรับงาน (ด้านเทคนิค/ราคา) เพื่อพิจารณาคัดเลือกรายที่ดีที่สุด
- คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาพิจารณาคัดเลือกที่ปรึกษาที่ยื่นข้อเสนองานที่ดีที่สุด
- คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณาและความเห็นชอบพร้อมเอกสารที่ได้รับต่อหัวหน้าส่วน

ราชการ

- คณะกรรมการตรวจสอบและรับมอบงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

๒. การยื่นขออนุมัติ

ในการยื่นขอให้มอบอำนาจให้บริษัทรับจ้างวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดำเนินการ

๓. งบประมาณในการจัดทำโครงการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

- เงินบำรุงโรงพยาบาล
- เงินงบประมาณ
- เงินมูลนิธิ/แหล่งเงินอื่นๆ

๔. ระยะเวลาในการดำเนินงานตลอดโครงการ

ประมาณ ๕๕๓ วัน (ขออนุมัติ + ดำเนินการพิจารณารายละเอียด + ทำสัญญา + ขยายเวลา + ตรวจ

รับ)

- ขออนุมัติ + ทำสัญญา ๓๐ วัน
- ระหว่างดำเนินงาน ๑๒๐ วัน
- ขยายระยะเวลา ๑๒๐ วัน
- คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณาให้ความเห็นชอบ ๒๓๐ วัน
- บริษัทส่งมอบงาน-ตรวจรับ ๕๓ วัน

๕. การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ระยะก่อนดำเนินการ

-

ระยะดำเนินการ

กำหนดในขอบเขตงานจ้างก่อสร้าง ให้บริษัทผู้รับจ้างก่อสร้างดำเนินงานตามมาตรการ

วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ระยะเปิดดำเนินการภายหลัง EIA ผ่านแล้ว

หน่วยงาน/สถานบริการสุขภาพจะต้องปฏิบัติตามมาตรการฯ ที่ตั้งไว้ โดยมอบหมายให้มี

ผู้รับผิดชอบติดตามการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดระยะเวลาเปิดดำเนินการ

ในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและคณะกรรมการผู้ชำนาญการผู้พิจารณารายงาน ฯ ควรประกอบด้วยสาระสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

๑. รายงานฉบับย่อ (Executive Summary)

รายงานฉบับย่อจะต้องเป็นภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจโดยใช้ภาษาที่บุคคลทุกกลุ่ม แม้แต่กลุ่มองค์กรเอกชนสามารถเข้าใจได้ง่าย และเสนอเรื่องย่อของข้อมูลส่วนต่าง ๆ โดยชี้ให้เห็นถึงจุดสำคัญ เช่น ผลกระทบที่สำคัญ และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม มาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยเป็นการเสนอข้อมูลที่กระชับเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็วในสาระที่เสนอไว้ได้โดยตลอด ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- ๑.๑ ประเภทและขนาดโครงการ พร้อมกิจกรรมประกอบที่เกี่ยวข้อง
- ๑.๒ ที่ตั้งโครงการประกอบแผนที่แสดงบริเวณโครงการและบริเวณโดยรอบอย่างชัดเจนและแสดงที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบในบริเวณใกล้เคียง
- ๑.๓ แสดงผลกระทบหลัก/มลพิษหลัก/มลพิษหลักจากโครงการที่มีต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทั้งระยะการก่อสร้างและระยะดำเนินการ
- ๑.๔ มาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ
- ๑.๕ มาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

๒. รายงานหลัก (Main Report) ประกอบด้วย

- ๒.๑ ส่วนหน้าของรายงาน
 - ๒.๑.๑ ปกหน้าและปกในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้ตามแบบ สผ.๒
 - ๒.๑.๒ หนังสือรับรองการจัดทำรายงาน บัญชีรายชื่อผู้จัดทำรายงานตามแบบ สผ. ๓
 - ๒.๑.๓ สำเนาใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- ๒.๒ บทนำ
 - ๒.๒.๑ ที่มาของโครงการและเหตุผลความจำเป็นในการดำเนินโครงการ
 - ๒.๒.๒ วัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงาน
 - ๒.๒.๓ กำหนดการดำเนินโครงการ
 - ๒.๒.๔ ขอบเขตการศึกษาและวิธีการ
- ๒.๓ รายละเอียดโครงการ

ให้บรรยายถึงรายละเอียดข้อมูลโครงการอย่างเพียงพอเพื่อให้เกิดภาพพจน์ของโครงการ และเพื่อให้สามารถใช้เป็นแนวความคิด ประกอบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นข้อมูลที่จะต้องแสดงรายละเอียดไว้ได้แก่

 - ๒.๓.๑ ประเภทและขนาดโครงการ/กำลังผลิต
 - ๒.๓.๒ ความจำเป็นที่ต้องมีโครงการ
 - ๒.๓.๓ ที่ตั้งโครงการและเส้นทางเข้าถึงโครงการ ให้แสดงแผนที่ แผนที่ แผนผัง ในมาตราส่วนที่ชัดเจน พร้อมทั้งรูปถ่ายสีในบริเวณที่ตั้งโครงการ และบริเวณใกล้เคียงและภาพจำลอง ๓ มิติ แสดงให้เห็นความแตกต่างกรณีมีโครงการและไม่มีโครงการ
 - ๒.๓.๔ ระยะเวลาที่จะดำเนินการ

๒.๓.๕ เหตุผลในการเลือกที่ตั้งโครงการ (โดยเป็นเหตุผลที่ได้พิจารณาทางด้านสิ่งแวดล้อม)

๒.๓.๖ รายละเอียดกระบวนการ กิจกรรมภายในโครงการความต้องการวัตถุดิบ พลังงาน ระบบสาธารณูปโภค จำนวนพนักงาน คนงาน ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแสดงแผนผังกระบวนการ แบบแปลน การก่อสร้างโครงการ และองค์ประกอบอื่น ๆ ของโครงการ เพื่อให้สามารถเข้าใจในกระบวนการ/กิจกรรม ได้อย่างชัดเจน

๒.๓.๗ สารมลพิษหรือของเสียที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ หรือการดำเนินโครงการก่อสร้างโครงการ (ระบุชนิด ปริมาณ สารมลพิษ หรือของเสีย และจุดกำเนิดมลพิษ)

๒.๓.๘ รายละเอียดระบบบำบัดมลพิษมลพิษหรือของเสีย การดูแลและควบคุมระบบประสิทธิภาพของระบบ

๒.๔ สภาพสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

ให้แสดงผลการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพปัจจุบันของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่าง ๆ ที่มีต่อมนุษย์ พร้อมด้วยแผนที่โครงการ และบริเวณพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากโครงการ และบริเวณพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากโครงการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของโครงการ และพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากโครงการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของโครงการโดยทั่วไป อันได้แก่ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางด้านชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต โดยประเด็นของการศึกษาจำแนกไว้ดังตารางข้างล่าง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสำคัญในแต่ละหัวข้อที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการที่ได้จากการกำหนดขอบเขตการศึกษาเป็นสำคัญ

๒.๕ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการ

ให้ทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจเกิดขึ้นเนื่องจากโครงการทั้งที่เป็นผลกระทบโดยตรงและผลกระทบทางอ้อม ทั้งในลักษณะของผลกระทบในระยะสั้นและระยะยาว และสำหรับการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบการขอก่อสร้างโครงการจำเป็นต้องประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในขั้นก่อสร้างด้วย โดยประเมินตามกลุ่มทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่าง ๆ ที่มีต่อมนุษย์ของมนุษย์ตามที่เสนอไว้ในข้อ ๔ ว่าจะเกิดผลกระทบต่อกลุ่มทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่าง ๆ ที่มีต่อมนุษย์แต่ละกลุ่มอย่างไรและมากน้อย รุนแรงเพียงใด รวมทั้งผลกระทบที่ไม่สามารถกลับคืนได้ (irreversible and iretrievable) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในส่วนนี้จะต้องใช้ความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างข้อมูลรายละเอียดโครงการและสภาพสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมาพิจารณาประกอบการคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการทางวิชาการ นอกจากนี้ การทำนายผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อน เช่นการทำนายผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ ควรใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์มาช่วยในการประเมิน เพื่อให้เกิดความแม่นยำและแน่นอนมากขึ้น

๒.๖ มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้องอธิบายถึงการดำเนินงานของโครงการในอันที่จะป้องกันและแก้ไขความเสียหายที่อาจมีต่อ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมหรือคุณค่าต่าง ๆ ตามข้อ ๒.๔ และในกรณีที่ความเสียหายไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และกลับคืนมาได้ ให้เสนอแผนการชดเชยความเสียหายดังกล่าว ที่มีนัยสำคัญ พร้อมทั้งความเป็นไปได้และแนวทางที่เพิ่มคุณค่าและทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายโดยวิธีใดบ้างมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

๒.๗ การพิจารณาทางเลือกของโครงการ

ในกรณีที่โครงการจะก่อให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่าง ๆ ที่มีต่อมนุษย์อย่างรุนแรงก็ควรจะได้มีการพิจารณาทางเลือกอื่น ๆ ทั้งนี้ ให้รวมถึงทางเลือกที่จะไม่ดำเนินการด้วย และในแต่ละแนวทางเลือกควรมีการพิจารณาทั้งด้านวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลด้วย ให้เปรียบเทียบผลดีและผลเสียต่าง ๆ อันเนื่องมาจากทางเลือกเหล่านั้น ซึ่งอาจจะเป็นที่ตั้งของโครงการ เช่น โครงการก่อสร้างท่าเรือ ควรจะมีการพิจารณาที่ตั้งใน

หลาย ๆ บริเวณโดยมีอธิบายรายละเอียดเพียงพอที่จะแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของแต่ละที่ตั้ง และหรือแต่ละระบบนิเวศน์ นอกจากนี้ยังได้แก่ การเสนอทางเลือกในการดำเนินการ โดยเสนอกระบวนการกิจกรรมของโครงการอื่นที่ให้ผลผลิตหรือประโยชน์ของโครงการในลักษณะเดียวกัน แต่ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงไป

การพิจารณาทางเลือกของโครงการแต่ละทางเลือกนั้นจะประกอบด้วยขั้นตอน ๒ ขั้นตอน คือ

(๑) สรุปผลเสียทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้น

(๒) วิเคราะห์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบเหล่านั้นกับโครงการและทางเลือกต่าง ๆ ของโครงการ หลังจากพิจารณาเปรียบเทียบทางเลือกทั้งหมดแล้วจะสามารถเลือกทางเลือกของโครงการซึ่งเป็นทางเลือกที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ใกล้เคียงกันแต่ก่อให้เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าทางเลือกอื่น ๆ แต่ทั้งนี้ ผลกระทบดังกล่าวจะต้องอยู่ในระดับที่จะสามารถยอมรับได้ด้วย

๒.๘ การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หากโครงการได้มีการประสานงานถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและมีใบอนุญาตหรือยินยอมการใช้ประโยชน์หรือเอกสารอื่นใดที่เห็นว่ามีความประโยชน์ต่อการพิจารณารายงาน ฯ ก็ให้แสดงไว้ในส่วนนี้ นอกจากนี้หากโครงการได้ดำเนินการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นการกำหนดหัวข้อการศึกษาหรือในระยะเวลาการจัดเตรียมรายงาน ฯ ไว้แล้ว ก็ให้แสดงรายละเอียดผลการดำเนินงานด้วย

๒.๙ มาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม

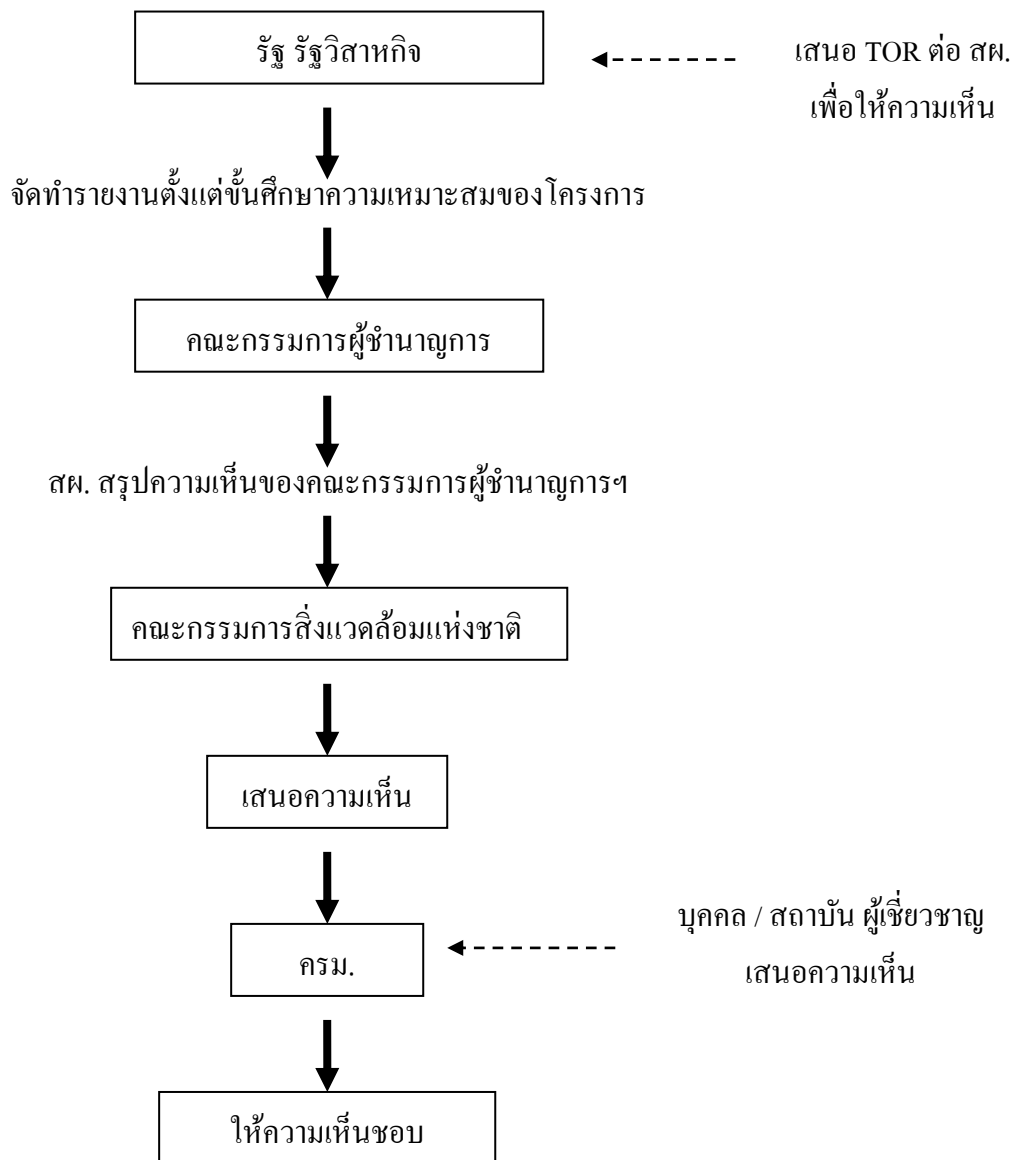
ในส่วนนี้เป็นการอธิบายเกี่ยวกับแผนงานการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อตรวจสอบยืนยันประสิทธิภาพของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เสนอไว้ในรายงานและเพื่อการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมอย่างมีระบบและมีระยะเวลาในการติดตามเป็นเวลาต่อเนื่องกันตามหลักวิชาการ และให้เหมาะสม ทั้งระดับคุณค่าคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่จะได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างหรือดำเนินโครงการ ซึ่งในแผนงานดังกล่าวให้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับสถานีตรวจวัดระยะเวลาในการวัดดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่จะทำการตรวจวัดและวิธีวัด ตลอดจนรายงานการตรวจสอบผลกระทบเป็นระยะ ๆ

๒.๑๐ บทสรุป

สรุปให้เห็นถึงผลได้ผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและผลที่ตัดสินใจชัดเจนว่าสิ่งที่จะได้รับจากการดำเนินโครงการตลอดจนค่าความจำเป็นที่ต้องชดเชยความเสียหายและลดความสูญเสียต่าง ๆ ตลอดจนอธิบายการสูญเสียทรัพยากรที่ไม่สามารถกลับคืนมาได้ และการติดตามตรวจสอบ

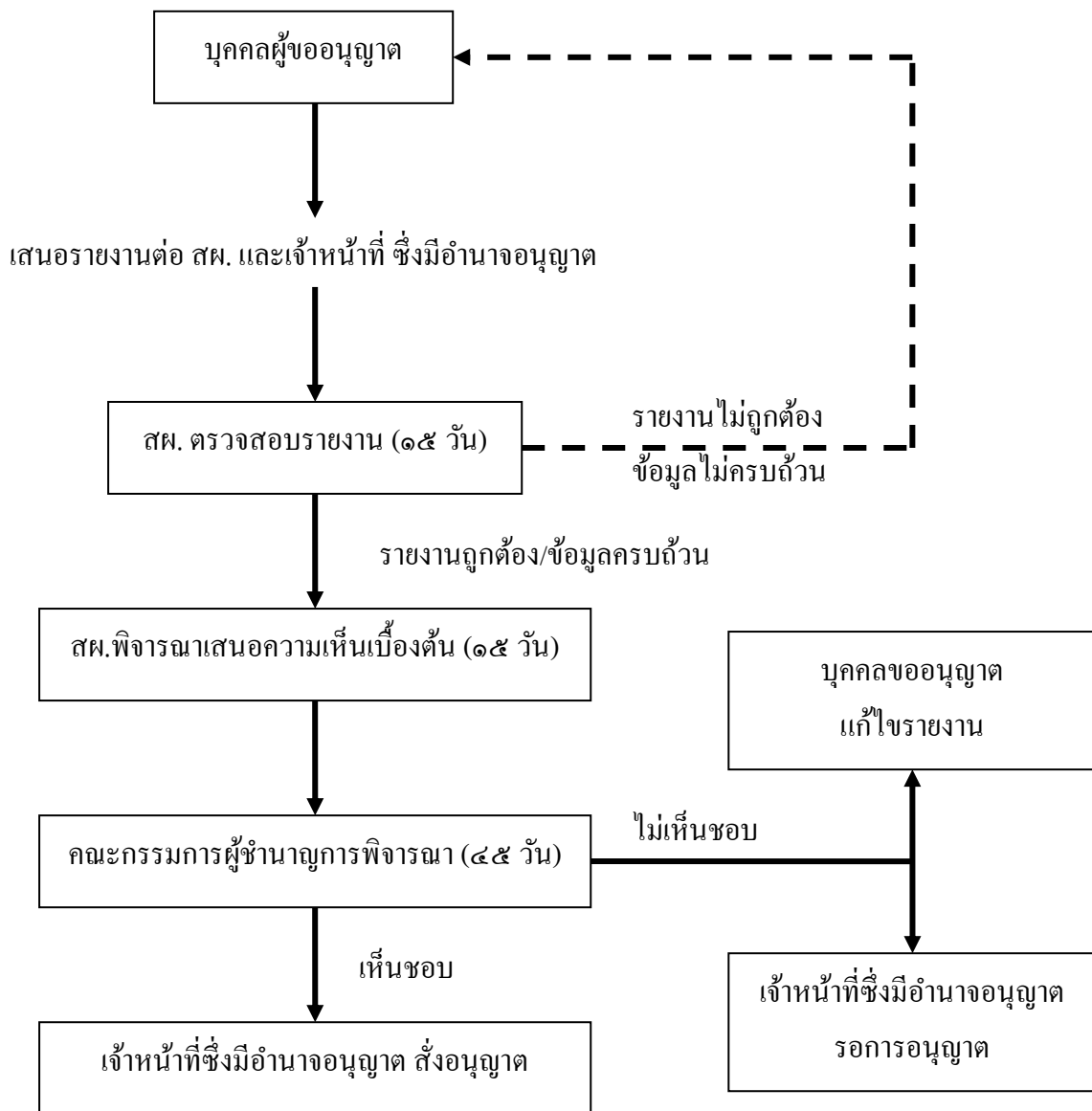
ขั้นตอนการจัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของสถานพยาบาลสุขภาพ

ขั้นตอนการพิจารณารายงาน EIA สำหรับโครงการของรัฐ รัฐวิสาหกิจ โครงการร่วมกับเอกชน
ซึ่งต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจาก ครม.

ที่มา : สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการพิจารณารายงาน EIA สำหรับโครงการที่ต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการ
และโครงการที่ไม่ต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจาก กรม.

ที่มา : สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม